

O'QITUVCHINING PEDAGAGIK FAOLIYATIDA PERSEPTIV JIXATLARI

*University of Bussiness and Sciense
Pedagogika va psixologiya kafedrasi o'qituvchisi
Nomanova Ma'rifat Abdillayevna
Psixologiya yunalishi 2-kurs talabasi
Mamajonova Dildora Yahyoxonovna*

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktab o'quvchilari o'rtasida ong faoliyati darajasi psixometriyasi omillari va ruhiy tabaqaga ajratgan holda individual ishlash asoslariga va o'quvchilar ruhiy ong faoliyati darajasini aniqlash va ular o'rtasida inson ruhini o'rganish qismlarini ijtimoiylashtirish, ruhiy-pedagogik ta'limning yangi bosqichiga o'tish va metodlarini ishlab chiqish usullariga yo'nalish berilgan.

Kalit so'zlar : Ruhiy-pedagogik rivojlantirish, ruhiy - pedagogik ta'lim, inson ongi faoliyati darajasi, ruhiy rivojlantiruvchi va tarbiyalovchi pedagogik ta'lim.

Abstract: In this article, the psychometric factors of the level of mental activity among schoolchildren and the basis of individual work by dividing them into mental classes and the determination of the level of mental activity of students and the socialization of the parts of the study of the human spirit among them, mental-pedagogical education directions for the transition to a new stage and methods of development are given.

Key words: Spiritual-pedagogical development, spiritual-pedagogical education, level of activity of human mind, pedagogical education that develops and educates spiritually.

Абстрактный: В данной статье психометрические факторы уровня умственной активности школьников и основы индивидуальной работы путем разделения их на умственные классы и определения уровня умственной активности учащихся и социализации частей изучения человека среди них даны направления психолого-педагогического образования для перехода на новый этап и методы развития.

Ключевые слова: Духовно-педагогическое развитие, духовно-педагогическое образование, уровень активности человеческого разума, педагогическое образование, развивающее и духовно воспитывающее.

Kirish

Izchil rivojlanib borayotgan jamiyatimizda umumiy o'rta ta'lim tizimida ruhiy-pedagogik ta'limning yangi bosqichiga o'tish va metodlarini ishlab chiqish zarurati

tug'ilmoqda, bunga ko'ra, inson ongi faoliyati darajasi psixometriyasining yangi nazariyasi va texnikalari metodlarini yaratish muhimligi asosiy masalaga aylanmoqda. Misol sifatida hozirgi kunda o'quvchi va oqituvchi o'rtasidagi ziddiyatlarning keskinlashuvi ta'lim va tarbiya jarayonida o'zaro ruhiy bog'liqlikka erishila olinmayotganidandir. Ruhiy pedagogik tarbiya - o'quvchining o'zini to'g'ri boshqara olish qobiliyatidir. Ta'lim-tarbiyada nafaqat aqliy jihatdan ongillik balki, kuchli iroda va fikrlash juda katta ahamiyatga ega. O'quvchilar maktab psixologi oldiga borib o'zini ruhiy anglashi kerakligini aytmaydi. Ularga ruhiyatini tanishi va rivojlantirishda individual hamda jamoaviy ishlash muhim jihat hisoblanadi.

Ma'lumotlarga ko'ra ziddiyatlarning 80% ruhiy zo'riqishdan kelib chiqadi. Agar o'quvchilik davridan boshlab bolalarga ruhini tanitib, uni yuksaltirish omillarini o'rgatib borilsa u o'zini-o'zi to'g'ri boshqarishni yo'lga qo'yadi. Pedagogning perseptiv qobiliyati yetishmasligi oqibatida o'quvchining ichki dunyosiga kirib borolmaslik, uning ruhiy holati bilan bogliq nozik tomonlarini tushunmaslik holatlarini yuzaga kelishi ayni paytda ruhiy rivojlantiruvchi va tarbiyalovchi pedagogik ta'limni yo'lga qo'yishga ehtiyoj mavjudligini korsatmoqda. Shunga ko'ra ushbu maqsadda yangi metod va qo'llanmalarni yaratish muhim masala sanaladi. Ruhiy rivojlantiruvchi va tarbiyalovchi pedagogik ta'limning eng muhim didaktik tamoyillari Ruhiy pedagogik ta'lim o'quvchilarning ruhiy tomonlama rivojlanishini ta'minlash uchun kreativ qo'llanmalar, rasm va boshqa yoshga oid qiziqarli, ruhlantiruvchi anglashlarni beruvchi amaliyotlarni ta'lim tizimiga singdirishga qaratilgan. Bu o'quvchilarning bilim olish bilan bir qatorda ruhiy o'sishi va axloqiy fikrlashni o'z ichiga oladi. Ruhiy-pedagogik ta'lim tushunarli va samarali bo'lishini ta'minlash uchun quyidagi asosiy tamoyillarni hisobga olish zarur:

1. Ruhiy ongning ravshanligi - ruhiy-pedagogik ta'limning maqsad va vazifalarini pedagoglar, o'quvchilar va ota-onalar uning maqsadini tushunishlarini ta'minlash uchun aniq belgilab olish. Oquvchilarning ruhiy farovonligi va shaxsiy o'sishi uchun ruhiy rivojlanish nima uchun muhim ekanligini tushuntirish.

2. Inklyuzivlik va hurmat: O'quvchilar o'rtasida amaliyotlarning xilma-xilligi orqali inklyuziv muhit yaratish.

3. Yoshga mos tarkib: O'quv dasturini o'quvchilarning ruhiy rivojlanish bosqichi va yoshiga moslashtirish. Talabalarning tushunishi va tajribasiga mos keladigan til, tushunchalar va amaliyotlardan foydalanish.

4. Tajribaviy o'rganish: O'quvchilarni ruhiy rivojlanish haqidagi tushunchalarini chuqurlashtirish uchun aks ettiruvchi amaliyotlarga va axloqiy muhokamalarga jalb qiling. Ularga o'z e'tiqodlarini ifodalash imkonini berish.

5. O'qituvchilarning kasbiy malakasini oshirish: Pedagoglarning an'anaviy psixologiyadan bilimlarini o'quv amaliyotiga singdirish qobiliyatini oshirish uchun

doimiy treninglar o'tkazish va qo'llab-quvvatlash. O'qituvchilarni ruhiy tamoyillarni: Insonda tana, aql, qalb va ruh mutanosibligi va balansini saqlash omillarini ochib berishni mujassamlashtirishga undash

6. Ota-onalar ishtiroki: Ota-onalar va tarbiyachilarni ruhiy-pedagogik tarbiya jarayoniga jalb qilish. O'quvchilarning maktabdan tashqarida ruhiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash uchun o'qituvchilar va oilalar o'rtasida ochiq muloqot va hamkorlikni rag'batlantirish.

Ushbu tamoyillarga amal qilish orqali ruhiy-pedagogik ta'limni o'quvchilar, o'qituvchilar va manfaatdor shaxslar uchun yanada tushunarli va mazmunli qilish mumkin. Bu o'quvchilarda ruhiy o'zini anglash tuyg'usini rivojlantirishga yordam beradi, ularning yaxlit farovonligi va shaxsiy o'sishiga olib keladi. Ruhiy-pedagogik ta'limni umumiy ta'lim bilan uzviy bog'liq holda olib borish; Ruhiy-pedagogik ta'limni umumiy ta'lim bilan uzviy bog'liq holda olib borish o'quvchilarning yaxlit rivojlanishi va farovonligini rag'batlantirish uchun qimmatli yondashuv bo'lishi mumkin. Ruhiy-pedagogik tamoyillar va amaliyotlarni umumta'lim o'quv dasturiga kiritish orqali o'quvchilarga o'zlarini yaxshiroq tushunishga, muhim ijtimoiy va hissiy ko'nikmalarni shakllantirishga va ijobiy maktab muhitini yaratishga yordam beradi.

1. Psixologik savodxonlik: ruhiy - pedagogik ta'limning asosiy tamoyillarini o'rgatish o'quvchilarda inson xatti-harakati, his-tuyg'ulari va ruhiy jarayonlari haqida tushuncha hosil qilishiga yordam beradi. Bu ularning o'z-o'zini anglash hissini oshirishi mumkin.

2. Ogohlik va stressni boshqarish: Sinfda zehnlilik amaliyotlari va stressni boshqarish usullarini joriy etish o'quvchilarga o'z his-tuyg'ularini tartibga solish, diqqatni jamlashni yaxshilash va xavotirni kamaytirishga yordam beradi. Bu amaliyotlar o'quvchilarning aqliy farovonligini va o'quv faoliyatini oshirishi mumkin.

3. Mojaroni hal qilish va muloqot qilish ko'nikmalari: O'quvchilarga mojarolarni hal qilish strategiyalari, faol tinglash va samarali muloqotni o'rgatish ularga tengdoshlar va kattalar bilan sog'lom munosabatlar o'rnatishga yordam beradi. Ushbu ko'nikmalar ruhiy rivojlanish uchun zarurdir.

4. Ijobiy psixologiya va farovonlik: Minnatdorchilik, chidamlilik va nekbinklik kabi ijobiy psixologiya tushunchalarini o'z ichiga olish ijobiy maktab madaniyatini rivojlantirishga va o'quvchilarda o'sish tafakkurini rivojlantirishga yordam beradi. Ushbu yondashuv kuchli va fazilatlariga e'tibor qaratadi, bu esa baxt va hayotdan qoniqishning oshishiga olib keladi.

5. Ruhiy salomatlik haqida xabardorlik: Ruhiy-pedagogik ta'limni umumiy ta'limga integratsiyalash orqali o'qituvchilar o'quvchilarning akademik va ruhiy rivojlanishini ta'minlaydigan yanada keng qamrovli va qo'llab-quvvatlovchi o'quv

muhitini yaratishi mumkin. Ushbu yondashuv talabalarga rivojlanish va o'zlarining to'liq salohiyatini ro'yobga chiqarishga yordam beradi.

Ruhiy rivojlantirishda o'qitish usullari. Psixometrik natijalarga asoslangan holda oquvchi ong darajasini tabaqalash va unga mos ravishda ish olib borish;

xushmuomalali bo'lish; ruhiy-pedagogik ta'lim berishda o'quvchilarning individual xususiyatlari va yoshini hisobga olish, moslashtirilgan va samarali ta'lim tajribasini yaratish uchun juda muhimdir. Bu erda yodda tutish kerak bo'lgan ba'zi fikrlar: Rivojlanish bosqichi, o'rganish uslublari, ong darajasi psixometriyasi asoslari, qo'llab-quvvatlovchi muhit. Ta'lim muassasasida o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasida oziga xos kiyinish madaniyatining mavjudligi, yagona rasmiy maktab formasining bo'lishi o'zaro ruhiy va ma'naviy munosabatlarga ta' siri va bog'liqligi. Pedagoglar o'quvchilarning individual xususiyatlari va yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda o'quvchilarning turli ehtiyojlari va xohishlariga javob beradigan, ularning ruhiy o'sishini rag'batlantiradigan umumiy ta'lim tajribasini oshiruvchi moslashtirilgan va boyitilgan ruhiy-pedagogik ta'lim dasturini yaratishi mumkin.

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, psixologik ta'limda mavjud genetik, psixomatik metodlar asosida o'quvchining ong darajasi psixometriyasiga qarab individual ta'limni yolga qo'yish asoslarini ishlab chiqish va inson ruhini o'rganish qismlari; ruhiy rivojlantirish, ruhiy yuksaltirish omillari orqali o'quvchiga ruhiy o'zligini tanitish metodlarini yaratish eng asosiy vazifa bolib turibdi. Bunga ko'ra psixologiyaning hissiy ta'siri natijasida o'quvchida o'z ruhiyatini tanishi va boshqarish xususiyati shakllanishi muhim ahamiyat kasb etadi. Albatta bu kabi ta'lim shakli oquvchilar xulq-atvorlariga qarab induvidial rivojlantirish shartiga qaratilgan bo'lishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. T. M. Karimova. "Ijtimoiy psixologiya" Darslik "Toshkent". :2012.Kazakova E. V. va bosh. "Psixologiya" O'quv qo'llanma. - A-:2018.
2. Odilboyevich, J. X. (2024). Psychological Description of Teenage Outlaws in Interpersonal Relationships. *Journal of Preschool Education and Psychology Research*, 1(1), 20-22.
3. Odilboyevich, J. H. (2023). SHAXSLARARO MULOQOT DAVOMIDA MULOQOTNING VERBAL VA NOVERBAL HARAKATLARDA SHAXNING KOZ QARASHLARI VA YUZ MIMIKASIGA QARAB YOLG 'ON ALOMATLARINI ANIQLASHNING PSIXOLOGIK TAVSIFI. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 15(5), 59-64.

4. Odilboyevich, J. X. (2024). O'SMIRLIK YOSH DAVRIDA SHAXSDA SUITSID XOLATLARINI PROFILAKTIKA QILISH YO'LARI. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 47(3), 111-114.
5. Jurayev, X. O. (2024). Shaxsning ijtimoiylashuv jarayonida o'z men konsepsiyasining psixologik mexanizmlari. *Science and Education*, 5(9), 237-242.
6. Odilboyevich, J. X. (2023). PSYCHOTIC AND LIMITED NEUROTIC LEVELS DURING PERSONALITY SOCIAL LIFE. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 21(4), 27-34.
7. Odilboyevich, J. X. (2023). Psychopathic character and psychopathological characteristics of delinquent behavior in children of adolescent and adolescent age. *International Journal of Intellectual Cultural Heritage*, 3(5), 99-104.
8. Жураев, Х. О. (2023). В ЗАВИСИМОСТИ ОТ ПРЕДПОЧТЕНИЙ ПСИХОГЕОМЕТРИЧЕСКИХ ФОРМ ХАРАКТЕРА ЛИЧНОСТИ С. ТИПОЛОГИЯ ДЕЛЛИНДЖЕРА. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(15), 601-603.